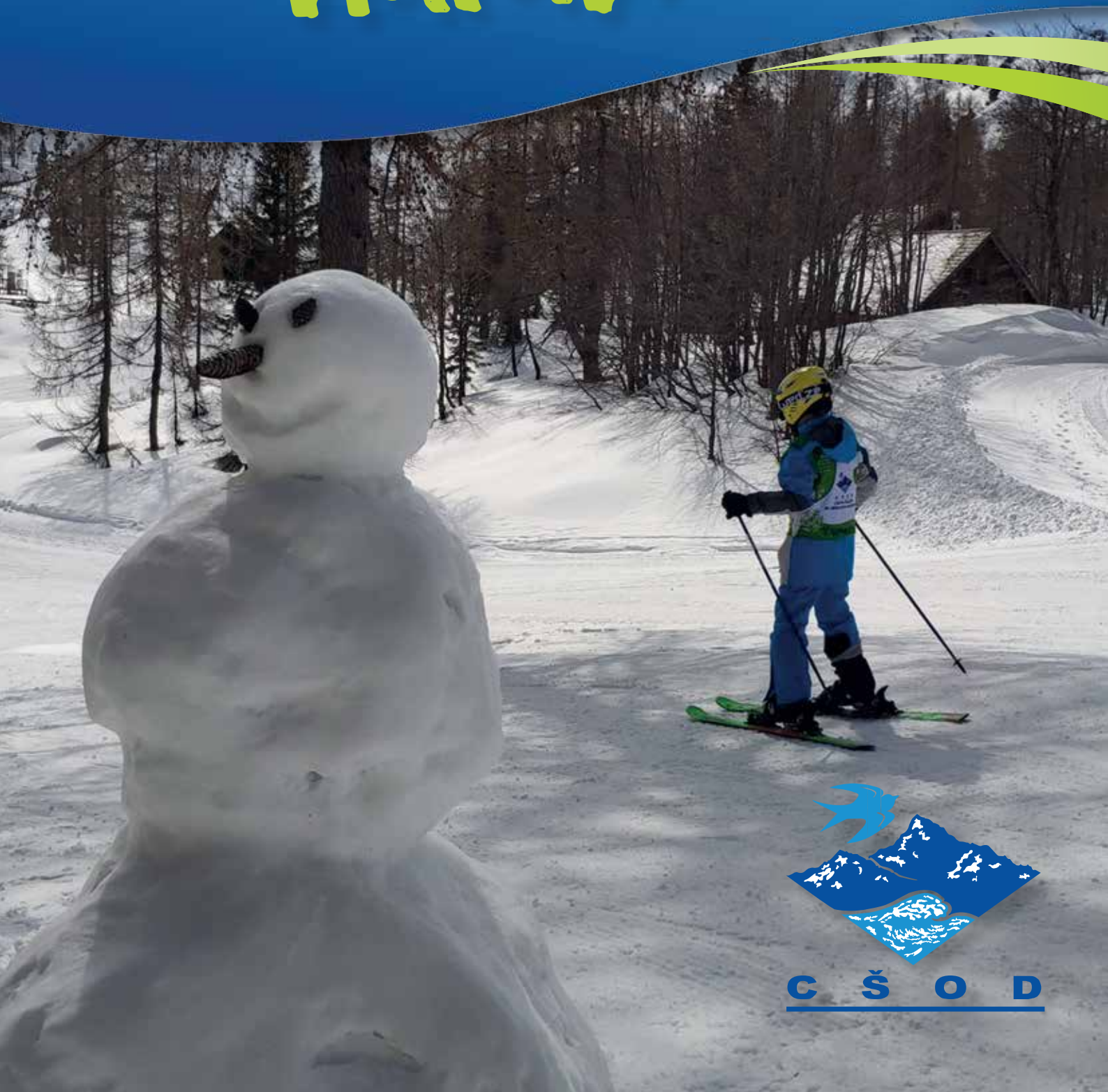

Šolav naravi

CENTER ŠOLSkih
IN OBŠOLSkih
DEJAVNOSTI

Revija za spodbujanje in
razvoj šole v naravi

Letnik XIII, Februar 2021

C Š O D

Izdajatelj
CENTER ŠOLSkih IN
OBŠOLSkih DEJAVNOSTI

Frankopanska ulica 9
1000 Ljubljana
Slovenija

E-naslov: info@csod.si
Spletna stran: www.csod.si
Telefon: 01 2348 600
Telefaks: 01 2348 630

Odgovorna oseba
Branko Kumer, direktor

Uredništvo
Irena Kokalj, spec.
Mirjana Jesenek Mori
Irena Brajkovič
Simona Žibert Menart
Domen Uršič

Fotografije
arhiv CŠOD domov in DC
avtorji prispevkov

Naklada
1000 izvodov

Lektoriranje
Katarina Faganel

Oblikovanje in tisk
Tiskarna Present

ISSN 1855-5772

O učenju na prostem

Učenje na prostem je širok pojem, ki posamezniku ponuja odkrivanje, eksperimentiranje, spoznavanje in povezovanje z naravnim svetom ob hkratnem vključevanju zavedanja in odgovornega odnosa do trajnostnega razvoja. Učenje na prostem vpliva na preoblikovanje znanja, spretnosti, odnosov in vedenj ter se prispeva k osebni in socialni koristi posameznika, družine, družbe in planeta.

Literatura v povezavi z učenjem na prostem opisuje dejavnosti zunaj prostorov šole, kot so izleti, pustolovske dejavnosti na prostem, gozdne šole, šolski vrtovi ter programi vzgoje in izobraževanja v naravi (šola v naravi). Za otroke je učenje na prostem obogatitev, ki jim omogoča učenje zunaj meja njihove učilnice in jim ponuja možnost, da neposredno in posredno krepijo prakso učenja.

Kljub zavedanju o potencialu učenja na prostem se učitelji pogosto počutimo, da smo pri izvajanju teh oblik poučevanja in učenja otrok ovirani, predvsem zaradi dejavnikov, ki so povezani s prevozom otrok, zahtevami učnega načrta ter občutkom pomanjkanja časa in virov. Med ovire, s katerimi se srečujemo učitelji, lahko dodamo tudi pomanjkanje znanja in izkušenj za izvajanje poučevanja na prostem. V nadaljevanju želimo z vsebinami in primeri predstaviti možnosti in priložnosti za bogatitev pedagoškega znanja ter s tem prispevati k širjenju in uveljavljanju učenja na prostem.

Izziv ponuja priložnost, priložnost spodbudi aktivnost, aktivnost se kaže v uspehu, uspeh pa daje energijo izzivom.

Branko Kumer
Direktor CŠOD

Aktivnosti v naravi kot priložnost za prevzemanje odgovornosti

Uvod

Danes smo tako v javnem kot v zasebnem življenju vse pogosteje priča pojavu, ko posamezniki, skupine, v določenih primerih pa tudi celotna družba niso pripravljene sprejemati odgovornosti za svoja dejanja in odločitve. Tematika je verjetno stara vsaj toliko kot najstarejše oblike organizirane človeške družbe in z literaturo, ki jo obravnava, bi brez težav napolnili veliko knjižnico. Tovrstno problematiko so z različnih zornih kotov analizirali tako sociologi, psihologi kot tudi filozofi in še kdo. Že iz zapisov antike in starega Rima se lahko učimo, da obstaja dokaj velika verjetnost, da se bodo vsaj posamezniki, če ne celo večje skupine, vedli tako, če bodo imeli priložnost za tako vedenje/ravnanje, če bodo imeli od tega kakršno koli korist in če za njih ne bo neugodnih posledic. Seveda se lahko sistemi moralnih vrednot v različnih okoljih in kulturah razlikujejo, saj jih »predpiše« družba, ki biva v določenem okolju. Vsem pa je skupno, vsaj na deklarativni ravni, da mora posameznik ali skupina, ki za okolico deluje škodljivo ali vsaj potencialno škodljivo, za svoja dejanja in posledice sprejeti odgovornost. Pri tem nastopi močan trenutek zrelosti, ko se posameznik zaveda posledic svojih dejanj in jih zna predvideti. Te so včasih nepopravljive in jih ne more odpraviti niti represivna sistemska kazen. S tem pride mo do že ničkolikokrat potrjenega dejstva, da samo s kaznijo in represijo ne moremo rešiti problema. Marsikdo iskreno obžaluje svoje dejanje in ga verjetno ne bi storil, če bi bil dovolj zrel, da bi o tem razmišljal prej. Pri tem moramo razlikovati med nezkušeno mladino, ki si še nabira izkušnje, nezreli odraslimi, ki precejnijo svoje sposobnosti, ter arogantnimi egocentriki, ki

se zavedajo svojega početja in se ne ozirajo na nikogar. Pri vseh je očitno, da v nekem trenutku osebnostnega razvoja niso bili deležni pravih zgledov, ki bi jih odvrnili od takšnega vedenja, ali priložnosti, ko bi to lahko občutili in doživeli na lastni koži.

Na tej točki se začnemo spraševati, kaj je šlo narobe, da imamo danes situacijo, ko starši niso kos svojim otrokom, hkrati pa jih zavijajo v »vato« in zagovarjajo njihovo nesprejemljivo vedenje; ko se šole in učitelji bojijo staršev in odvetnikov; ko družba prepoznava problem, hkrati pa si zatiska oči. Vsi po vrsti krivijo drug drugega, namesto da bi (kako značilno) prevzeli odgovornost in se vsak zase lotili reševanja problema najprej pri sebi, na področju, kjer je vsak posameznik najbolj kompetenten in tudi najbolj učinkovit.

Nedvomno so temelji razvoja vsakega posameznika postavljeni v najožji družini. Starši imajo na otroka prvi in tudi najmočnejši vpliv. Privzgojijo mu vrednostni sistem, vedenjske vzorce, delovne navade in še veliko drugega. Seveda pa bi bila ta naloga precej lažja, če ne bi bilo vpliva vrstnikov, okolja in številnih drugih dejavnikov, med katerimi ima izjemen vpliv nedvomno prav šolski sistem. Sestavljen je iz kurikuluma, na katerega poleg stroke vpliva tudi politika, in učiteljev, ki lahko s svojim znanjem in karizmo pomembno prispevajo k razvoju otroka v zdravo in odgovorno osebnost.

Kot učitelj športa v Centru šolskih in obšolskih dejavnosti (v nadaljevanju ČŠOD) imam srečo in privilegij, da delam z osnovnošolsko in srednješolsko mladino s prav vseh koncev Slovenije in občasno tudi iz tujine. To mi omogoča vpogled v razlike med posameznimi okolji, ki

se kažejo v vedenju otrok, njihovih motoričnih sposobnostih in nenazadnje tudi v pristopu njihovih učiteljev spremljevalcev. Kljub enotnemu šolskemu sistemu so te razlike nedvomno opazne.

Pri svojem delu z mladimi pogosto uporabljam nekonvencionalne pristope in metode, ki včasih dvigajo obrvi celo mojim sodelavcem, ki opravljajo enako delo. Moje delo je izključno terensko, vse dejavnosti pa se odvijajo v naravi. V nadaljevanju podajam nekaj izhodišč in praktičnih primerov, kako otroke animiram in ustvarim situacijo, da delujejo aktivno in odgovorno.

Ob tem sem prišel do nekaterih spoznanj, ki so temelj izhodišč za ustvarjanje tovrstnih nalog.

Neznano spodbudi radovednost

Danes otroci (nemalokrat tudi odrasli) živijo v virtualnem svetu, zato imajo na voljo ogromno informacij z vseh področij. Prepričani so, da večino tega, kar poznajo, obvladujejo tudi v realnem svetu, zato je v njih težko vzbuditi zanimanje. Najboljši način je torej, da jim ponudimo nekaj, česar ne poznajo, in s tem v trenutku vzbudimo njihovo radovednost.

Kritično razmišljanje

Ker od staršev in učiteljev ves čas dobivajo navodila, kaj naj storijo, kako naj se oblečejo, kdaj naj jedo itd., poskušam navodila skriti na najmanjšo možno mero, ki je potrebna za varnost in zdravje otrok. Navajeni so namreč, da ne razmišljajo več sami, ker za to pač skrbijo drugi.

Neuspešen poskus je del učenja

Dejavnosti v naravi so neizogibno povezane s posameznikovimi motoričnimi sposobnostmi. Zato prav vsakega spodbujam in mu pomagam, da je uspešen pri določeni nalogi. Če imam skupino nadpovprečno sposobnih, jim včasih naložim zahtevno nalogo in jih vnaprej opozorim, da ne bodo uspešni.

Vsak prispeva k uspehu skupine – ni opazovalcev

Ker delam s skupino, podam zgolj najnujnejša navodila za izvedbo naloge, nato pa opazujem dinamiko skupine in zelo hitro prepoznam značaj vsakega od njih ter način delovanja skupine. Glede na to se nato vključim v dogajanje le toliko, kot je NUJNO potrebno. Z različnimi nalogami se spremeni tudi uspešnost posameznika in s tem tudi njegov status v skupini. Takrat se pokažejo pripravnost vsakega tej skupini ter empatija in pripravljenost delovanja preko svojega ega.

Učenec naj bo prepričan, da je učitelju zanj resnično mar

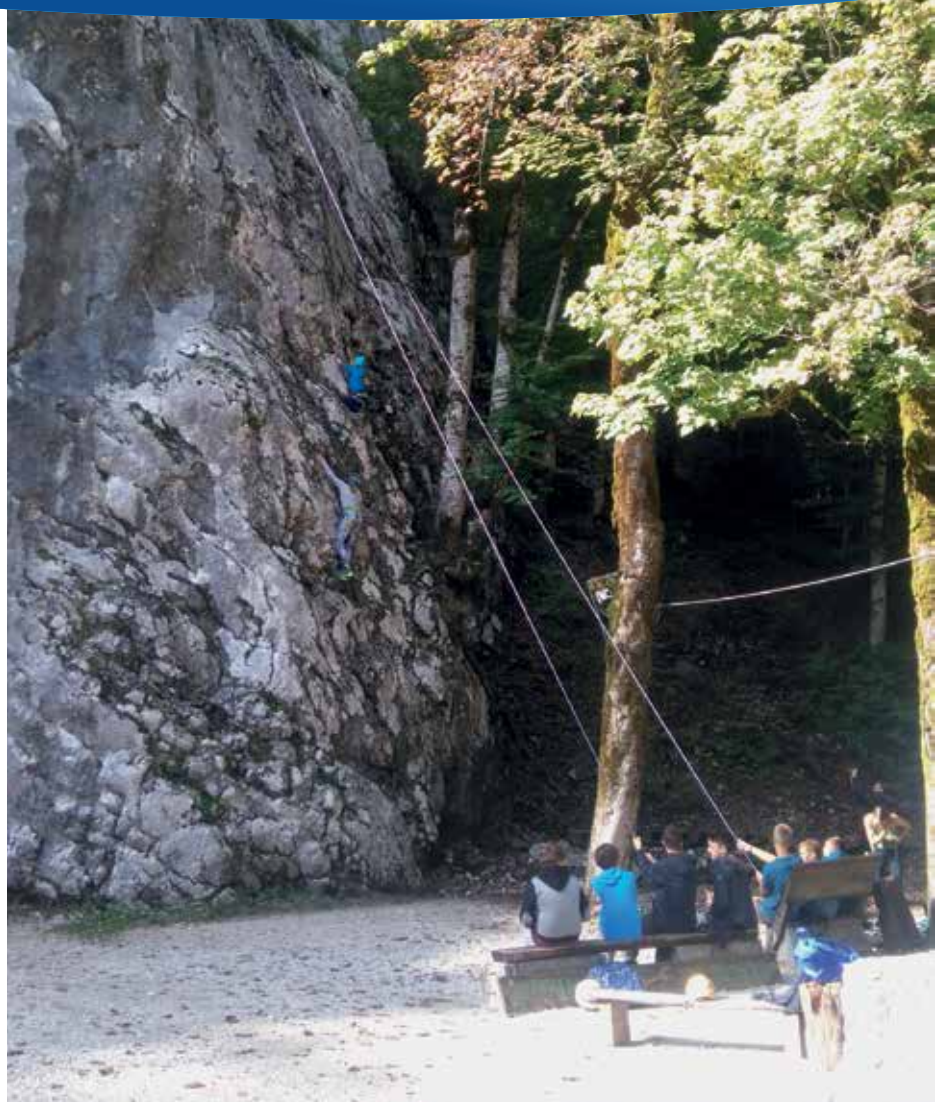
Za vse naštetu pa moramo izpolniti naslednje pogoje:

- Spoštovanje do otrok: če se čutijo podrejeni in delajo zgolj na ukaz, se upirajo ali vsaj slabo sodelujejo. S tem zgrešimo namen.
- Priprava na to, kar jih čaka. Pogovor in razlaga, da razumejo namen, sicer ne vidijo smisla. Ogromno delo lahko opravijo učitelji šole, ki jih na določene stvari ali situacije pripravijo že pred prihodom.
- Refleksija: pogovor ob zaključku jim da občutek, da so upoštevani. Da lahko izrazijo svoje občutke. Mi pa od njih dobimo pomembne povratne informacije, ki so nam v veliko pomoč pri nadaljnjem delu.

Nekaj primerov

In še nekaj praktičnih primerov, kako neposredno ali posredno ustvarjamo situacije, ko posameznik mora prevzeti odgovornost zase in za skupino.

1. Plezanje na naravni steni. Po natančnih navodilih in ob mojem nadzoru dva učenca hkrati plezata 23 m visoko smer, vsakega izmed njiju pa varujeta po dva druga učenca. Prostora za napake pri plezanju ni. Učenci se tega zavedo v trenutku in prevzamejo odgovornost, se medsebojno nadzo-

Plezanje po naravni steni (osebni arhiv).

rujejo, hkrati pa so veseli in ponosni, da jim nekdo zaupa.

2. Preživetje v naravi:

Narava je odlična učiteljica, a z nami ni vedno prijazna. Že v uvodu učencem predstavim naloge, ki jih bodo morali opraviti v treh urah (filtriranje vode, simulacija podhladitve, priprava ognja v dveh minutah, spust po vrvi, prečkanje soteske po vrvi, osamitev v gozdu) in jih opozorim, da bodo kljub mojim navodilom verjetno neuspešni. To vedno sprejmejo kot izziv in nikoli kot žalitev. Najtežja je vedno zadnja naloga, saj morajo 30–60 minut sami sedeti v gozdu, v popolni tišini, ne da bi bili kakor koli aktivni. To je večinoma duševno zelo zahtevna naloga tudi za odraslega. Na koncu se vedno pogovorimo in razložimo namen te naloge. Ob primernih razlagi in praktičnih primerih se udeleženci zavedo svoje ranljivosti ter se učijo odgovornega odnosa in spoštovanja do narave.

Simulacija podhladitve (primerno letnemu času) (osebni arhiv)

3. Kanuizem (tudi pozimi)

Po uvodnih navodilih in opozorilih udeleženci sami oblikujejo skupine po tri in določijo krmarje, ki bodo upravljali čolne. Ker se zavedajo posledic,

če se čoln prevrne, sami poskrbijo za red in zelo hitro prepoznajo nevarno vedenje kakšnega učenca ter ga umirijo ali mu odvzamejo nalogo krmarja.

S tem pokažejo skrb za skupino in za vsakega posameznika.

Zaključek

Opisanih nalog in načina dela so bili deležni tako učenci osnovnih šol od petega razreda dalje kot tudi srednješolci in študenti Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani. Po mojih izkušnjah je odziv na opisani pristop izjemno pozitiven.

Našteti primeri so zgolj prikaz možnosti, kako posameznika in skupine usmerjamo k odgovornemu ravnanju. Tovrstne situacije lahko v življenju ustvarjamo vsakodnevno, a imamo predvsem športni pedagogi pri tem izjemno velike možnosti. Opozarjamo pa, da pri takšnem pristopu ni enoznačnih receptov ter da je pred izvedbo potreben tehten razmislek o namenu posamezne naloge in načinu dela. Zahteva temeljito predhodno pripravo, visoko stopnjo pozornosti učitelja in dobro interakcijo s skupino. Odločilnega pomena je povratna informacija udeležencev učitelju, kar vpliva na njegovo odzivanje in izbiro nadaljnjih dejavnosti. Zlasti pri izvajanju dejavnosti v naravi mora biti učitelj na področjih, ki jih pokriva, povsem suveren, sicer je velika nevarnost, da bomo dosegli ravno nasprotno od tega, kar si želimo.

Igor Puhan, učitelj v ČŠOD Bohinj

Kanuizem (osebni arhiv).

Aktivno, doživeto in zanimivo naravoslovje

»Eden osrednjih vzgojno-izobraževalnih smotrov šole v naravi je oblikovati čustven, kulturn in spoštljiv odnos do narave. Takšen odnos je podlaga naravovarstveni ozaveščenosti in s tem tudi izoblikovanju čuta odgovornosti do narave. Uresničevanje takšnega vzgojno-izobraževalnega smotra ima lahko dolgoročne posledice za celo družbo in slehernega posameznika v njej.« (Kristan S.: Šola v naravi, DIDAKTA Radovljica, 1998).

V šoli v naravi v CŠOD Bohinj ponujamo zanimive programe s področja naravoslovja. Že lega doma z umeščenostjo ob Bohinjskem jezeru je fantastična in nam ponuja nešteto možnosti. Bohinjsko jezero s svojo okolico je že od nekdaj privabljalo tako domače naravoslovce kot tudi tuje raziskovalce. V obdobju razsvetljenstva so bili to baron Žiga Zois, njegov brat botanik Karel Zois, kirurg in naravoslovec Baltazar Hacquet, naš profesor Tone Wraber, raziskovalci gorskega sveta, limnologi, ornitologi in še in še.

Naša naloga je, da učencem in dijakom na zanimiv, aktualen in privlačen način približamo čudesa narave.

Bohinjsko jezero je ekosistem, ki je na doseg roke in je za učence in dijake vedno zanimiv. Že samo raziskovanje jezera je privlačno za učence, ker je običajno jezero zanje nek nov ekosistem, ki ga ne morejo raziskovati v okolici svoje šole. Zanimiv je tudi način raziskovanja, pri katerem uporabljamo velike kanuje za deset oseb in krmarja.

Učence najprej seznanimo z osnovami ekologije Bohinjskega jezera. Opišemo jim probleme in vprašanja, na katere bodo skušali odgovoriti med raziskovanjem. Predstavimo jim opremo za raziskovanje in jih naučimo, kako jo uporabljati. Oprema je raznovrstna in vključuje termometre, indikatorske lističe, kovček za analizo vode, planktonske mrežice, mrežice za vodne nevretenčarje, Secchijevo ploščo in določevalne ključke za vodne nevretenčarje. Učence opremimo tudi z rešilnimi jopiči in vesli ter jih naučimo pravilnega zaveslaja. Opozorimo jih na pravilno obnašanje v kanujih – varnost je namreč vedno na prvem mestu.

Sledi delo na terenu. Z veliki kanuji odveslamo na Bohinjsko jezero, kjer učenci opisujejo svoje občutke in

kako doživljajo jezero, veslanje. . . Že prvi dan šole v naravi v Bohinju izvedo marsikaj o Bohinjskem jezeru. Na kanuju znanje ponovimo in utrdimo. Učence spodbudimo, da opazujejo tudi okolico Bohinjskega jezera in ugotavljajo, kako vpliva na ekološko stanje jezera. Opazujemo barvo Bohinjskega jezera, širino obrežnega pasu ter spreminjanje globine vode in vrste rastlin v obrežnem pasu. Sledijo meritve na odprti vodi: temperatura, prosojnost vode, Secchijeva globina, pH vode, trdota vode itd. Učenci zajamejo plankton s planktonsko mrežico in ga opazujejo s prostim očesom. Skušajo razložiti, zakaj planktonski rakci ne potonejo in kakšna je njihova vloga v ekosistemu.

V obrežnem pasu jezera ponovno izmerimo temperaturo vode, pH vode, trdoto vode ter vsebnost nitratov, nitritov in fosfatov. Z mrežico za vodne nevretenčarje kar iz kanuja zajamemo vzorce nevretenčarjev in jih shranimo v vedro za kasnejšo analizo.

Nadaljujemo veslanje mimo Govica do pritoka Savice v Bohinjsko jezero. Tu običajno pristanemo, se izkrcamo,

naredimo krajši odmor za malico in se malo razgledamo. Pogled na jezero in okoliške gore je res veličasten!

Pri pritoku Savice v Bohinjsko jezero raziščemo jezero še s kopnega: uporabimo kovček za analizo vode, zajamemo nove vzorce z mrežicami za nevretenčarje in analiziramo že zajete vzorce. Opravimo še meritve v reki Savici in primerjamo rezultate.

Sledijo analiza meritev, pogovor o zajetih organizmih in ugotavljanje, kakšno je stanje Bohinjskega jezera. Organizme vrnemo nazaj v jezero oziroma v Savico, le plankton odnesemo v učilnico, kjer ga pogledamo še pod mikroskopom.

Nato veselo odveslamo nazaj proti ČŠOD Bohinj.

»Če kje, potem v šoli v naravi lahko upoštevamo učinkovito vzgojno-izobraževalno stopnjevanje: spoznati,

doživeti, vrednotiti, ravnati in ukrepati. V šoli v naravi smo lahko priča izjemnemu prepletanju spoznavnih, čustvenih, etičnih in akcijskih prvin vzgojno-izobraževalnega procesa.« (Kristan S. Šola v naravi, DIDAKTA Radovljica, 1998).

Dolgoletne izkušnje so me prepričale, da šola v naravi izjemno ugodno vpliva na učence in jim pomaga graditi temelje njihovega nadaljnjega doživljanja narave in preživljanja prostega časa.

Marija Zupanc, učiteljica v ČŠOD Bohinj

Navodila, informacije in doživetja

K pisanju prispevka so me spodbudila vprašanja, s katerimi se srečujemo vsi učitelji in ki jih nikoli ne bomo rešili v popolnosti, saj ni enostavnih odgovorov: Koliko navodil naj posredujem učencem za določeno dejavnost? Koliko informacij naj jim podam? Kako da učenec ni upošteval enostavnega navodila?

Ko razmišljam o tem, mi pogosto pride na misel pogovor s starejšo gospo, s katero sem se srečal na Irskem, ko smo s sodelavci spoznavali irske centre za dejavnosti na prostem (*angl.* adventure centre). Gospa, ki je vodja centra Petersburg, je pred tem spoznavala delo na domovih ČŠOD. Za njihov center je značilno, da ima fantastične naravne pogoje. Čeprav tudi Bohinjci delamo v raju, smo bili nad njihovim okoljem zares navdušeni in smo se z veseljem udeležili različnih dejavnosti. Zvečer smo sedeli na prijetnem pogovoru v irskem pubu, ko sem gospo vprašal, kaj meni o delu v naših (slovenskih) centrih. Prijazno in s pristnim nasmeškom mi je odgovorila: »I think, you talk too much.« Ali slovensko: »Mislim, da preveč govorite.«

1. primer: Lokostrelstvo

Učenka pri vadbi lokostrelstva drži lok v levi roki. Namesto z iztegnjeno roko drži lok s pokrčeno roko, zato lok ni dovolj napet. Dam ji enostavno navodilo: »Iztegni levo roko!« Ker se nič ne zgodi, ponovim. Tudi tokrat se nič ne zgodi. Šele ko tretjič ponovim, iztegne roko. Pri naslednjem strelu je leva roka ponovno pokrčena . . .

2. primer: Učenje smučanja

Učenec začetnik prismoča mimo mene. Napet izraz na obrazu mi govori o tem, da bo potrebnih še precej

presmučanih kilometrov, preden se bo resnično sprostil. Roke ima v napačnem položaju – namesto široko pred seboj, jih drži nizko pri bokih. Ko smuča tik mimo mene, mu dam navodilo: »Roke naprej!« Nedvomno je navodilo slišal, a rok ne premakne pa tudi zaustavi se ne na mestu, ki smo ga določili pred tem, temveč gre daleč naprej . . .

3. primer: Veslanje z malimi kanuji

Z učenci sem na Bohinjskem jezeru. Poleg veslanja se ukvarjamo tudi z raziskovanjem jezera. Ko dejavnost že nekaj časa poteka, se nam jezero začne kazati v čudoviti podobi. Meglice se umikajo sončnim žarkom. V popolnem brezvetrju je gladina kot ogledalo, v njem pa ostra slika okoliških gora s še vedno zasneženimi vrhovi. Z gladine odseva tudi popolna slika naše skupine. Ker

smo na jezeru sami, le mi motimo nad jezerom lebdečo tišino. Vendar z začudenjem opažam, da večina učencev ne doživlja čudovite atmosfere, ki nastaja. Kljub fantastični podobi okoli nas je v skupini napeto ozračje.

Verjetno so vsi trije primeri povezani z dejstvom, da živimo v informacijski dobi in da še nikoli nismo prejeli tolikšne količine informacij. Seveda tudi naši učenci niso izjeme. Poleg učiteljev in staršev jih z informacijami zasipavajo tudi drugi »ponudniki«, predvsem preko modernih tehnologij. Vire informacij, ki so jim izpostavljeni, bi lahko naštevali. Otroci so pred zelo zahtevno nalogo, kako selekcionirati vse, kar pride do njih. Naj jim ponudimo nove informacije, kako jih selekcionirati?

Pogosto prav v želji, da bi učencem, za katere menimo, da težje sprejemajo določeno snov, olajšali delo, z dodatno razlago količino informacij še povečamo.

Prevelika količina informacij verjetno vodi v površno in hkrati površinsko razmišljanje.

Edward Hallowel (strokovnjak za motnje koncentracije ob hiperaktivnosti) pravi: »Nikoli prej v zgodovini človeškim možganom ni bilo potrebno obdelovati toliko informacij, kot jih morajo danes.« (dnevnik.si/1042322878).

In Roger Bohn: »Ena stvar je jasna: Naša pozornost je raztrgana na krajše intervale in to verjetno ni dobro za globoko razmišljanje. Ljudje žrtvujejo globino in občutja in postanejo izolirani od drugih ljudi.«

Da se trije primeri, ki jih navajam, niso razpletali po mojih pričakovanjih, zagotovo ni vzrok le v količini informacij.

Pri deklici v prvem primeru je bil eden od vzrokov njene odzivanja strah, ki je eno od osnovnih čustev.

O naravi učenja Monique Boekaerts pove: »Čustva imajo dve glavni nalogi. So svarilna znamenja, zaradi katerih prekinemo dejavnost, ali pa v nas povečajo stopnjo vznemirjenosti, zaradi katere se nečemu takoj posvetimo.«

Strah je verjetno nemotiviranost za dejavnost še povečal. Saj je bila ena redkih, ki se je želela dejavnosti izogniti.

V drugem primeru zagotovo ni šlo za pomanjkanje motivacije, saj je bil deček navdušen nad smučanjem. Smučarski učitelji težko razumemo, koliko psihofizične aktivnosti od začetnika zahtevajo enostavno drsenje naravnost s klinastim položajem smuči. Sámó drsenje je za nas že usvojeno gibanje in je celo bolj enostavno kot hoja. Pri smučarskih začetnikih seveda ni tako. Velika želja in intenzivnost procesov, ki so se odvijali v dečku, sta bila najbrž vzrok, da je bilo moje navodilo »Roke naprej!« zgolj zvočni impulz. Tudi za navodilo, kje se je treba zaustaviti, očitno ni bilo prostora. Njegova napaka (napačen položaj rok) je bila vidna. Moja (preveliko pričakovanje) pa verjetno ne toliko.

Vsi trije primeri v meni vzbujajo podobne misli – da moram znati stopiti korak nazaj, čeprav naš čas zahteva čim večje korake naprej, kamor koli že peljejo. Tako

kot pri košarki, plesu in še kje so koraki nazaj nič manj pomembni kot koraki naprej. Zlasti pri šoli v naravi moramo verjetno razmišljati tudi o dejavnostih, v katerih učence izpostavimo različnim situacijam in jih ne vodimo za roko. Tako jim bomo dali več možnosti za doživetja. Veliko navodil ter zasipavanje z informacijami, ki jih podajamo z najrazličnejšimi metodami, najbrž ne vodijo do doživetij. Tudi natančni časovni okviri ne vodijo v to smer, saj vemo, da se najpomembnejših doživetij ne da stlačiti v strogo odmerjene okvire in tudi do njih nismo prišli po natančnih navodilih.

Čeprav je od našega obiska na Irskem preteklo že kar nekaj let, se še vedno spominjam enostavnega in iskrenega odgovora, ki pa ima veliko vsebine: »I think, you talk too much.«

Matjaž Žmitek, učitelj v ČŠOD Bohinj

Vir:

- Dumont, H., Istance, D., Benavides, F. (2013). O naravi učenja. OECD (pridobljeno 1.2.2020 na <https://www.zrssi.si/pdf/o-naravi-ucenja.pdf>)
- Bohn, R. E., & Short, J. E. (2009). How much information? 2009 report on American consumers. Global Information Industry Center, UC San Diego, CA. Pridobljeno v: Informacijska doba: Prevelika količina podatkov škoduje našim možganom, Dnevnik (2009) (pridobljeno 1.2.2020 na Informacijska doba: Prevelika količina podatkov škoduje našim možganom | Dnevnik)

Šola v naravi na daljavo – zakaj ne in zakaj da

Šola v naravi je podpora in nadgradnja učnega načrta različnih šolskih predmetov. Program šole v naravi je prepletanje aktivnosti v naravi, spoznavanja okolja ter osebnostnega in socialnega razvoja. Šola v naravi lahko vključuje tudi različne »dneve« (kulturne, naravoslovne, športne in tehniške dneve). Način življenja z vedno več elektronskega razvedrila in komuniciranja povzroča, da otroci več časa preživijo v zaprtih prostorih ter za računalniki in pred televizijo, zato je večdnevno bivanje enkratna priložnost za razvijanje

pristnih stikov z vrstniki, socialnih spretnosti in delovnih navad.¹

In potem pride covid-19 z epidemijo. In z njim šola na daljavo ter ideja o šoli v naravi na daljavo. Ko sem prvič pomislil na to možnost, sem jo imel za povsem zgrešeno. Nato pa sem začel premišljevati ter tehtati med argumenti za in argumenti proti, ki jih predstavljam v nadaljevanju.

¹ Vir: <https://www.csod.si/stran/csod-sola-v-naravi>

Argumenti proti šoli v naravi na daljavo:

- Socializacija, ki je pomemben dejavnik šole na daljavo, v tem primeru odpade.
- Ni neposredne izkušnje, neposrednega doživetja okolja ter vzdušja in življenja v skupnosti zunaj družine. Učenci ne podoživijo celostne podobe pokrajine, regije.
- Vzgojni učinek je manjši, saj učenci ne prevzemajo odgovornosti tako kot v klasični šoli v naravi.
- Večji poudarek je na teoriji kot na praktičnem delu, urjenju in podoživljanju.
- Izvedemo le del vsebin klasične šole v naravi.

Argumenti za šolo v naravi na daljavo:

- V trenutni situaciji iščemo nove možnosti, ki so sprejemljive, uresničljive in učencem dostopne ter hkrati vsaj v določenem obsegu nadomestijo tradicionalno obliko šole v naravi.
- Utrjevanje vertikalnega in zlasti horizontalnega (globinskega, poglobljenega) znanja ter njegova nadgradnja.²
- Širjenje obzorij, splošnega znanja in vedenja, spoznavanje novih metod dela.
- Bolj sproščeno podajanje znanja in vsebin brez »klasičnih« šolskih pritiskov v smislu obvez, nalog, preverjanja in ocenjevanja.
- Učenci vsaj del dopoldneva preživijo zunaj, na prostem, ob primernih varnostnih navodilih in upoštevanju lokalnih posebnosti.

² Vertikalno znanje učenci pridobivajo skozi celotno izobraževanje, v osnovni šoli od prvega do devetega razreda. Horizontalno znanje je utrjevanje in poglobljeno spoznavanje vsebin, ki jih učenci spoznajo med vertikalnim izobraževanjem. Poteka lahko znotraj šolskega sistema (izleti, ekskurzije, terensko delo), v šoli v naravi ali zunaj šolskega okolja, v prostem času, na počitnicah, zasebnih izletih.

- Vključevanje moderne tehnologije in njene praktične, koristne uporabe (orientacija s pametnimi telefoni).
- V program se vključujejo vsebine, ki jih v šolskem okolju težje izvajamo (npr. cirkus, cirkuške vsebine, koristna uporaba moderne tehnologije, npr. pri orientaciji, nordijska hoja itd.).
- Učitelji ČŠOD so strokovnjaki na svojem področju, njihovo poznavanje lokalnega okolja je odlično, pristop k poučevanju pa interdisciplinaren in celosten.
- Dosedanje izkušnje učencev, učiteljev in staršev s tovrstno izvedbo so zelo dobre in pozitivne.
- Šola v naravi na daljavo je za učence brezplačna, dodatnih stroškov za starše ni.
- V okviru šole v naravi lahko izvedemo dneve dejavnosti, ki bi jih sicer morali izvesti po vrnitvi v šolske klopi, ko bodo obremenitve zelo velike, s tem pa bo tako več časa za ponavljanje in utrjevanje snovi.
- Posebej primerni termini so ob koncu koledarskega leta, pred začetkom počitnic ali v tednu po koncu počitnic. Ti tedni so namreč z vidika pozornosti učencev lahko »težavni« in zato primerni za izvedbo drugih šolskih dejavnosti.
- V dani situaciji so učenci že naveličani vsakodnevne rutine, zato je šola v naravi na daljavo nekakšen »odklop« od vsakodnevne rutine in možnost uveljavljanja tistih učencev, ki sicer v šolskem okolju kažejo slabše rezultate.
- Izvedbo podpira tudi pristojno ministrstvo, tj. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

Rezultat – 5 proti in 14 za! Vredno razmisleka. In tako smo se podviga lotili. Pripravili smo material, se dogovorili s šolami in izvedli nekaj šol v naravi na daljavo. Na koncu smo bili zadovoljni vsi. Učenci so doživeli »drugačen« teden, učitelji šol so se lahko bolj posvetili drugim izzivom, učitelji ČŠOD pa so po dolgem času spet lahko opravljali svojo primarno nalogo.

In zaključek. Mislim, da je opisana ideja dobra, sprejemljiva in zanimiva ter izziv za vse, za učitelje šol, učitelje ČŠOD in za učence. Prilagajanja je veliko, poseben izziv je tudi organizacija. Veliko je učenja ter spoznavanja novosti, zlasti na tehničnem področju. Zdi se mi dober izhod v sili v trenutni situaciji, prepričan pa sem, da vsi komaj čakamo vrnitev v »normalno« življenje in občutenje prave šole v naravi, na lokaciji doma ČŠOD, z vsemi prednostmi in izzivi, ki jih prinaša.

Nedvomno bomo številne vsebine lahko uporabili pri svojem nadaljnjem delu, koristilo pa nam bo tudi znanje, ki smo ga pridobili na tehničnem področju. Šola v naravi na daljavo je izvedljiva, a obstajajo določene izjeme. Nedvomno takšna izvedba nikakor ni smiselna za šole v naravi, ki temeljijo na alpskem smučanju ali učenju plavanja.

Zato upam, da se kmalu vidimo v naši najboljši učilnici – naravi.

Boštjan Gradišar, vodja ČŠOD Bohinj

Vtisi učencev in učiteljev OŠ Naklo iz zimske šole v naravi v CŠOD Bohinj

V CŠOD Bohinj so učenci v zimskem času zelo dejavni, saj dopoldneve preživljajo na bližnjem smučišču Vogel, popoldneve pa z izvajanjem dejavnosti v okolici Bohinjskega jezera. Zaposlenim v domu veliko pomeni, da se udeleženci našega programa, tako učenci kot učitelji spremljevalci, dobro počutijo. Zato smo zbrali vtise šolarjev, ki so pri nas preživeli zadnji zimski teden v tem šolskem letu. Opisi otrok so zabavni in polni osebnih doživetij. Veseli smo, da se rezultati našega dela ne kažejo samo v pridobljenem znanju otrok, ampak se tudi z zadovoljnimi in nasmejanimi obrazi okoli nas.

Vtisi otrok

1. V Bohinju je bilo super. Najbolj mi je bilo všeč, da smo veliko smučali in imeli krasno vreme. Moja skupina je bila najboljša, saj smo imeli super učitelja. Tudi popoldanske aktivnosti so bile zanimive in zelo zabavne. Vsi učitelji ste se trudili, da smo uživali cel teden in celo virus nam ni prišel do živega.
2. V šoli v naravi sem se imela super. Najbolj mi je bil všeč zadnji dan v šoli v naravi, ko smo šli smučat na zadnji Vogel in je bilo zelo lepo. Všeč mi je bilo tudi, ko smo se po skupinah odpravili na orientacijski pohod, pa tudi veliko znanja sem pridobila o kompasu. Zdaj ga celo znam uporabljati, tako da ga bom ob vsakem odhodu v gozd vzela s sabo. Hvala vam za vse!
3. V šoli v naravi sem se imel dobro. Najmanj všeč mi je bilo lokostrelstvo. Vesel sem, da sem se naučil smučati. Najbolj všeč mi je bila nordijska hoja. Hrana ni bila prav dobra, razen mesa in nekaj sladice.
4. V šoli v naravi je bilo super. Imela sem se lepo in uživala v smučanju. Najboljše dejavnosti so bile lokostrelstvo in cirkus ter orientacijski tek. Tudi ostale so bile zelo dobre. Nekaj stvari sem zgrešila, ker sem v torek, 10. marca, padla na smučišču in

so me odpeljali na slikanje noge v bolnišnico na Jesenicah. Na srečo sem se vrnila. In preostanek tedna je bil zelo dober.

5. V šoli v naravi je bilo super. Najbolj mi je bilo všeč, ko smo smučali. Čeprav je bilo neprijetno, ko mi je bilo slabo, je bila šola v naravi super. Tudi večeri so bili odlični, zlasti cirkus. Hvala, ker ste cel teden lepo skrbeli za nas.
6. Vesela sem, da smo šli smučat. Meni so bili najbolj všeč lokostrelstvo, cirkus in odmor. Hrana bi bila lahko boljša. Meni so bile sobe zelo lepe in urejene. Zabavala sem se s prijatelji iz vrta, ki hodijo na centralno šolo v Naklo.
7. V šoli v naravi je bilo zelo dobro. Postelje so bile udobne. Hrana je bila dobra, sploh pa sladice so bile ekstra dobre. Učitelji za smučanje so bili dobri in prijazni. Najlepše je bilo vreme, ker je zdržalo pet dni s soncem na nebu.
8. V šoli v naravi mi je bilo zelo všeč, ko smo imeli nordijsko hojo, orientacijo, cirkuške akrobacije. Pri hrani pa mi je bilo najbolj všeč, ko smo imeli ribo. Všeč mi je bila tudi soba, ker je bila velika in imela dovolj veliko kopalnico.

9. Prvi dan, ko smo prišli na smučišče, sem komaj čakal, da grem smučat. Ko smo prišli s smučanja, sem bil utrujen in sem zvečer takoj zaspal. Naslednji dan smo šli streljat z lokom. Bilo mi je zanimivo. V sredo smo se na smučišču prvič peljali s sedežnico. Bilo me je strah, ampak ko smo se peljali, me ni bilo več. V četrtek sem komaj čakal, da gremo s sedežnico na Orlove glave. Zadnji dan smo imeli tekmo. V šoli v naravi sem se naučil smučati. Bilo mi je zelo všeč.

10. V šoli v naravi (Vogel) sem se imela super. Nekateri učitelji so bili zelo prijazni. Predvsem pa naš učitelj Gregor in učiteljica Tina za smučanje. Odlično je bilo tudi to, da so bile zelo lepe sobe. Malo žalostna pa sem bila, ker je Maša morala predzadnji dan oditi domov. A sva se imeli z Veroniko, ki je bila z mano v sobi, odlično, čeprav Maše ni bilo. Moram pohvaliti tudi to, da ste poleg smučanja pripravili super dejavnosti (orientacijski pohod...). Še bi lahko naštevala, a se ne spomnim. Naučila sem se odlično smučati in sem zelo vesela, da sem se lahko udeležila šole v naravi. Vesela sem tudi, da je zadnji trenutek zapadlo dovolj snega, da smo lahko odšli na Vogel, drugače zaradi koronavirusa ne bi šli. Imela sem se odlično. 😊

11. Kot se spomnite, smo bili pred enim mesecem v šoli v naravi v Bohinju. Meni je bilo najboljše smučanje na Voglu. S Klaro, Hano in Nežo smo se malo skregale. Na koncu se je vse dobro rešilo, dokler me nista začela zelo boleti grlo in trebuh ter me začelo zebsti. Takoj ste mi zmerili temperaturo telesa, ampak ni bila visoka. Potem mi je učiteljica prinesla bombon za grlo. Naslednji dan zvečer ste poklicali mojo mami, saj sem se še zmeraj zelo slabo počutila. Dali ste mi jo na telefon in dogovorili sva se, da me pride iskat. Ob 20.30 sem se že peljala domov.
12. V šoli v naravi je bilo super. Nisem si mislila, da se bom naučila smučati. Sobe so bile tudi v redu. Tudi učitelji so bili prijazni. Všeč mi je bilo.

13. Napisal vam bom nekaj mojih zanimivih vtisov o šoli v naravi. Vesel sem bil, da sem obnovil smučarsko znanje in napredoval. V sobi sem se imel lepo s prijateljema Juretom in Andrejem. Učitelji v domu so bili zelo prijazni. Najbolj mi je bil všeč zadnji večer, ko smo imeli cirkuške delavnice.
14. V šolo v naravi smo odšli v Bohinj. Tega sem se zelo veselil, saj je Bohinj moj drugi dom. Moj ata je delal stavbo, v kateri smo spali, zato sem s ponosom hodil po njej. Na smučišču Vogel sem užival v razgledih in dobri družbi. Najbolj sta mi bila všeč smučanje in lokostrelstvo.
15. V mesecu marcu smo se peti razredi odpravili v šolo v naravi v Bohinj. V šoli v naravi mi je bilo najbolj všeč, ko smo smučali na Voglu. Seveda pa so mi bile všeč tudi druge stvari. Naučila sem se, kako streljati z lokom in kako uporabljati palice pri nordijski hoji. Super je bilo tudi, da smo lahko šli domov, saj so takoj za tem zaprli šole.
16. Ko smo bili v šoli v naravi, sem se veliko naučila veliko novih stvari. Te šole v naravi ne bom pozabila nikoli, saj smo se naučili nordijske hoje, orientacije in še posebej smučanja. Bilo je zelo zabavno in zanimivo. Posebej mi je bilo všeč lokostrelstvo. Tudi učitelji iz Bohinja so bili prijazni. Imela sem se lepo.
17. V šoli v naravi sem se imela super. Imeli smo zelo lepe sobe in odlično postrežbo. Najbolj mi je bilo všeč, ko smo smučali, ko smo imeli odmor in ko smo imeli nočne programe. Zelo sem uživala. Upam, da gremo še kdaj na tak izlet.
18. V mesecu marcu smo imeli učenci 5. razreda smučarsko šolo v naravi na Voglu. Iz Naklega smo se odpeljali v Bohinj, kjer smo stanovali v hotelu. Vsak dan smo se z gondolo odpeljali na smučišče Vogel. Najprej smo se ogreli, nato pa smo smučali po navodilih učiteljev smučanja. Popoldneve smo preživljali na različnih delavnicah. Imeli smo tudi nočni pohod ob jezeru. Streljali smo z loki in igrali namizni tenis. Hrana je bila dobra kot doma. Po večerji smo se šli različne igre, po 9. uri pa smo šli v posteljo. Zelo mi je bilo všeč, ker smo se veliko smučali. V naši skupini sem osvojil prvo mesto.
19. V šoli v naravi je bilo zelo zabavno. Vedno so nas zaposlili z nečim zabavnim, na primer z lokostrelstvom in cirkusom. Ker pri nas na žalost takrat ni bilo snega, je bilo zelo zabavno, ko smo šli malo na sneg. Najbolj mi je bilo všeč, ko smo imeli cirkus in sem vrtel krožnik na palici, ki je stala na moji bradi. Res sem bil vesel, da smo šli v šolo v naravi, ker sem vedel, da bo zelo zabavno. Komaj čakam, da bomo spet šli na pustolovščino, kot je bila ta.
20. V šoli v naravi mi je bilo super, ker sem se naučil smučati. V domu sta mi bila všeč hrana in zares

dober čaj. Na Voglu so bili zelo dobri in prijazni smučarski učitelji. Najbolj so mi bile všeč cirkuške delavnice in lokostrelstvo. Imeli smo se zelo dobro.

21. Šola v naravi je bila odlična, zajtrki, kosila in večerje pa zelo okusni. Čaj je bil morda premalo sladek. Sobe so bile prečudovite, sploh kopalnice in postelje so bile udobne kot doma. Pri smučanju sem bila v zeleni skupini in dobila sem novo prijateljico Klaro in prijatelja Staša. Na gondoli mi je bilo najbolj všeč, saj sem se z njo vozila prvič. Šola v naravi mi je bila zelo všeč. Če bi imela možnost, bi šla še enkrat.
22. V šoli v naravi je bilo zelo fino, saj sem doživela veliko lepega in zanimivega. Vsako jutro smo se odpravili na smučišče in se urili v smučanju. Moji učitelji smučanja so bili zelo prijazni in dobri smučarji. Imeli smo tudi popoldanske in večerne dejavnosti, med katerimi so bili lokostrelstvo, orientacija, nordijska hoja in pohod do kipa štirih mož, ki so osvojili Triglav. Najbolj mi je bil všeč cirkuški večer zadnjega dne, na katerem sem se naučila žonglirati. Na koncu tedna smo imeli tudi smučarsko tekmo in dobro sem se odrezala. Letošnji tabor mi je bil nadvse všeč, saj je smučanje moj najljubši šport.
23. V šoli v naravi sem se imela lepo. Vesela sem, da sem se lahko v tem letu smučala. Soba, ki smo si jo delile Klara, Sara in jaz, je bila lepa in zelo velika. Moram pa tudi povedati, da je pomfrit na Voglu v koči odličen. Proge so bile lepe, moja najljubša je Orlova glava. Klovnovski večer je bil tudi zabaven. To doživetje bi z veseljem še enkrat ponovila.
24. V šoli v naravi smo se imeli zelo lepo. Vsak dan smo po zajtrku hitro obuli smučarske čevlje in oblekli smučarske hlače, saj navtobus ni prav dolgo čakal. Ko smo prispeli na smučišče, sem odšla k svoji skupini in začeli smo s smučanjem. Po smučanju nas je avtobus odpeljal na kosilo. Po končanem kosilu je nastopil prosti čas. Od popoldanskih aktivnosti mi je bil najbolj všeč orientacijski pohod. Pred večerjo in po njej smo imeli še malo prostega

časa, vsak večer pa tudi program. Najbolj smo se zabavali v četrtek, ko smo imeli »cirkuški večer«. Nato smo se odpravili v posteljo.

25. Zelo dobro je bilo, ko smo imeli učiteljico Barbaro. Všeč mi je bilo tudi, ko smo šli na Vogel. Moram pohvaliti čistilke, ker so nam zelo lepo urejale sobe. Kuharice so nam kuhale perfektno hrano. Vse zelo lepo pohvalim, ker so bili tako dobri. Odlično. 😊

Vtisi učiteljev

Rada bi pohvalila celoten kolektiv CŠOD Bohinj. V Bohinju smo bili že trikrat in prav vsakokrat domov odhajamo polni prijetnih vtisov, zato vedno komaj čakamo, da bi naslednje leto lahko spet prišli. Vse poteka po ustaljenem urniku. Takoj je opaziti, da je v domu poskrbljeno za red in disciplino. Otroke navajamo na samostojno pripravljane in pospravljane jedilnice, za čistočo morajo poskrbeti tudi v svojih sobah in resnično se mi zdi, da ves teden vse poteka gladko.

Učenci so v tem tednu precej aktivni: dopoldne na smučanju, popoldne v Bohinju. Popoldanske dejavnosti so zelo primerne za otroke, saj spoznajo veliko novega. V večini so tudi otroci zelo zadovoljni, kar vidimo iz njihovih opisov. Pohvala gre vsem učiteljem, saj znajo motivirati učence in se trudijo, da se vsi nekaj novega naučijo.

Pohvala seveda tudi kuhinji in čistilkam. Hrana je izvrstna, vsega je dovolj, vsi so zelo gostoljubni. Čistilke poskrbijo za brezhibno urejenost. Čutiti je medsebojno povezanost, ki dom napolni s pozitivno energijo, zaradi katere je bivanje pri vas tako prijetno.

Dom je vrhunsko urejen. Veliko nam pomeni, da si otroci lahko izposodijo opremo, saj šola težko zagotovi toliko smuč. Sušilnica v kletnem prostoru je vredna zlata. Sobe so lepo urejene, veliko prostora je tudi za pouk, saj sta na voljo dve učilnici. Bivalni pogoji so odlični. Z eno besedo – »TOP«.

Učiteljica Barbara, OŠ Naklo

Ustvarjalnost

PESNIŠKE IGRARIJE

Kulturni dan ali kulturno ustvarjanje na daljavo z naslovom Pesniške igrarije smo z učenci izvedli v času pred kulturnim praznikom in po njem. Na ta dan smo se spomnili, kaj je kultura in na kakšen način lahko h kulturi nasploh prispevajo tudi učenci. Seveda smo obudili spomin na našega velikega pesnika Franceta Prešerna, a smo

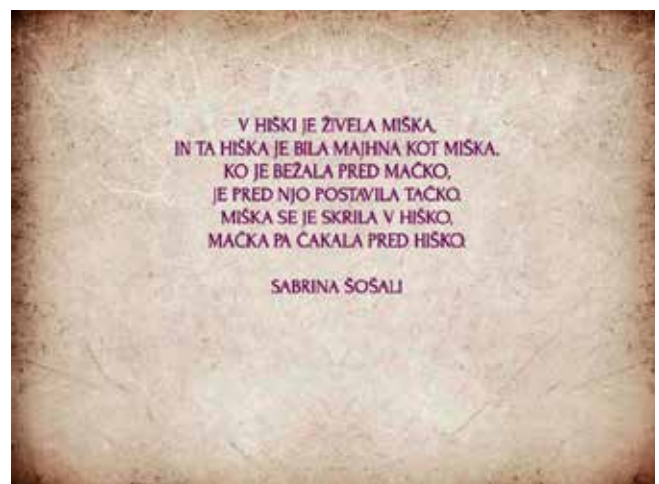
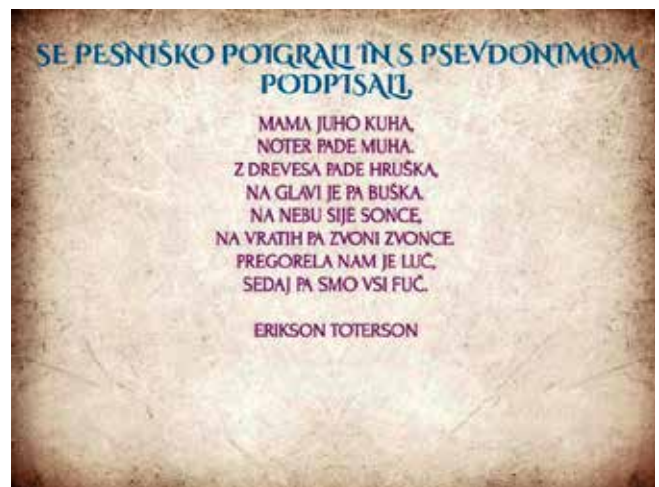

se osredotočili na pesnika belokranjskih korenin Otona Župančiča. V uvodnem delu smo učencem predstavili Župančičevo ustvarjanje. S pogovorom in z ustvarjalnim pripovedovanjem oziroma predstavitvijo njegovih pesmi smo jih spodbudili k samostojnemu ustvarjanju. Skupaj smo se spomnili bolj in manj znanih pesmi Otona Župančiča, reševali uganke ter se igrali z različnimi rimami in pomanjševalnicami.

Kulturo povezujemo z različnimi vrstami ustvarjanja, tako z likovnim ustvarjanjem in oblikovanjem kot tudi s pesnitvami ali kratkimi verzi ali plesom oziroma s pesmimi. Ker kultura ne pozna meja, so se učenci lahko odločili, kaj bodo ustvarili. Otroci imajo priložnost, da postanejo ustvarjalni, ko se lahko bolj svobodno odločajo, kaj bodo ustvarili. Že v uvodnem delu so nastale zanimive rime, ki so jih spodbudile k samostojnemu ustvarjanju, saj so učenci s samostojnim delom sami iskali rime in pomanjševalnice ter jih igrivo povezovali v verze, uganke oziroma krajše pesmi. Nastale so res zanimive, ustvarjalne in igrive pesnitve. Za večjo skrivnostnost so se učenci podpisali s psevdonimom, poleg besednega ustvarjanja pa so si v naboru pesmi in z njimi povezanimi nalogami izbrali še en izdelek ter tako tudi ustvarjali tudi likovno.

Po končanem dnevu je učiteljica razreda ustvarila posebno zbirko – spletno knjigo v aplikaciji Book Creator. Vanjo je vključila vse ustvarjalne pesnitve in izdelke dneva.

Ustvarjalnost smo spodbudili tudi pri ustvarjanju **FOTOZGODBE**. Učenci so po uvodnem delu, v katerem smo jim predstavili naravo pozimi, samostojno ustvarjali fotozgodbo. Med predstavitvijo narave pozimi smo jih k opazovanju narave spodbudili z različnimi fotografijami narave, zakladi in njenimi zanimivostmi. Učencem smo dali za nalogo, da odidejo v naravo, jo opazujejo, se zavejo okolice in jo doživljajo. Z mo-

bilnimi napravami so fotografirali zanimivosti, ki so jih opazili. Ob vrnitvi domov so pregledali posnete fotografije in izbrali utrinke, ki so jih nato vključili v fotozgodbo. Fotografije so na kratko podnaslovili ali zapisali krajše sestavke ter jih združili v celoto. Že fotografije govorijo zgodbo, z ustvarjalnimi zapisi pa so nastale zanimive fotozgodbe.

Teja Gosenar, ČŠOD Lipa

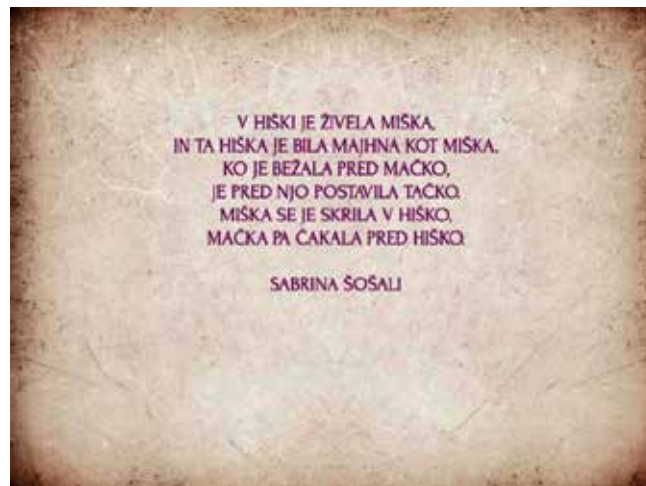
V petek, 12. 2. 2021, smo imeli v obeh 5. razredih tehnični dan. Na videokonferenci smo se dobili ob 8.20. Vodila nas je gospa Teja iz ČŠOD Lipa, Črmošnjice.

Pogovarjali smo se o naravi pozimi. Gospa Teja nam je predstavila, kako živijo živali pozimi, kaj se dogaja z rastlinami, katere odvržejo liste in iglice, katere pa ne. Spoznali smo, kako nastanejo snežinke in vse o snegu.

Potem smo morali narediti fotozgodbo. Odšli smo v naravo in naredili nekaj zanimivih fotografij in iz njih naredili zgodbo. Potrebovali smo računalnik in fotoaparata.

Na koncu smo se še enkrat dobili na videokonferenci in pogledali nekaj fotozgodb. Dan smo zaključili uspešno.

Tim Turk, 5. a

JAVNI RAZPIS

programov Šole v naravi in drugih programov CŠOD za šolsko leto 2021/2022

Pestra ponudba programov šole v naravi, projektnih tednov, tematskih tednov in programov za nadarjene, kjer se osnovna tema medpredmetno povezuje z naravoslovnimi, družboslovnimi in športnimi aktivnostmi.

Objava razpisa in prijavnica na www.csod.si.

Prijave do 10. aprila 2021.

WEBINAR Šola v naravi v CŠOD

Vabimo vas na predstavitev

Razpisa programov Šole v naravi in drugih programov CŠOD za šolsko leto 2021/22,
ki bo v sredo, 17. 3. 2021, od 10.00 do 11.15 ure

Za ravnatelje osnovnih in srednjih šol

